

**Уманський національний університет садівництва
Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАНУ
Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова**

VII Всеукраїнська науково-практична конференція

**«ГЕНЕТИКА І СЕЛЕКЦІЯ
В СУЧАСНОМУ АГРОКОМПЛЕКСІ»**

4 листопада 2022 року

Умань – 2022

Серед 17, вісім високостійких до вовчка (бал 9) SU - гібридів VN0000484, VN2111721-1, VN0000420, VN0000286, VN0000419, VN1093001, VN0000324, VN0211128 виділено як високоурожайні 1,86–2,57 т/га (табл. 4.1). Вміст олії в насінні цих гібридів становив 51,0–53,3 %. Серед 22, шість стійких до вовчка (бал 7) SU – гібридів VN2111721-2, VN0000295, VN929367, VN0052721, VNNZP0001, VN0000293 виділено як високоурожайні 1,84–3,24 т/га. Вміст олії в насінні цих гібридів становив 47,7–55,2 %.

Таким чином, серед гібридів, стійких до трибенурон – метилу (SU – гібриди) виділено 10,6 % з дуже високою (бал 9) і 13,8 % гібридів з високою стійкістю (бал 7) до вовчка. Серед них, вісім високостійких до вовчка (бал 9) SU – гібридів виділено як високоурожайні 1,86–2,57 т/га з вмістом олії в насінні 51,0–53,3 %. Шість стійких до вовчка (бал 7) SU – гібридів виділено як високоурожайні 1,84–3,24 т/га, з вмістом олії в насінні 47,7–55,2 %.

ОЦІНКА АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИХ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ В ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ В РАЙОНІ СТАНЦІЇ БІЛОПІЛЛЯ

Д. В. ШЕВЧЕНКО, Т. К. КОСТЮКЄВИЧ

Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна

Горох – основна зернобобова культура в нашій країні, яка має різноманітне використання: продовольче, кормове, сидераційне. Високий вміст білка, різноманітність використання, позитивний вплив на родючість ґрунту, доцільність посіву як парозаймаючої, проміжної, післяукісної культури, можливість вирощування в різних регіонах зумовлюють вагомe народногосподарське значення гороху.

Зараз горох вирощують у всіх землеробських районах світу. За посівними площами (близько 11 млн. га) він посідає четверте місце в світі після сої, квасолі, нуту. В Україні в кінці 80-х років ХХ ст. горох займав площу 1,5 млн. га, в 1999 році його посіви становили всього 600 тис. га., в 2021 р. – 224,8 тис. га. Врожайність гороху в 2021 році склала 23,6 ц/га [1].

Горох - культура високородючих ґрунтів. Найвищі врожаї отримують на чорноземах, сірих лісових і окультурених дерново - підзолистих ґрунтах. На малородючих ґрунтах ефективне внесення як органічних (перегній, компост), так і мінеральних добрив (особливо чуйний на фосфорно-калійні). Критичним стосовно потреби гороху в мінеральних добривах є період сходи – бутонізація.

Агротехнічне значення гороху як і інших зернобобових культур полягає в тому, що вони поліпшують фізико-хімічні властивості ґрунту, підвищують рівень його родючості, ґрунт не тільки не виснажується, а й при сприятливих умовах істотно збагачується органічними речовинами й азотом [2].

Горох відноситься до вологолюбних культур. Найбільшу потребу у зволоженні горох відчуває в період від фази утворення суцвіть до цвітіння. Так

як основна маса коренів гороху знаходиться в півметровому шарі ґрунту, факторами зволоження є опади і запаси продуктивної вологи у верхніх шарах ґрунту [3]. Загальна потреба рослин гороху в теплі за весь період вегетації залежно від сорту і умов вирощування виражається сумою середньодобових температур 1350 – 2800 °С. Нижньою температурною межею в розвитку гороху в період сівба – сходи вважається температура 4 °С, до цвітіння – 5 °С, а після цвітіння 7 °С.

В роботі проводиться оцінка агрометеорологічних умов вирощування гороху в Вінницькій області в районі станції Білопілля за період 1999-2018 рр. В середньому горох в районі станції Білопілля сіють у першій декаді квітня (7 квітня). Сходи в середньому з'являються через 15 днів (22 квітня). Сума активних температур за період сівба – сходи становить 139 °С, ефективних – 68 °С. Середня температура повітря – 10,0 °С. Запаси продуктивної вологи в шарі ґрунту 0–100 см під час сівби становили 169 мм, що становить 74 % від найменшої вологості. У середньому за період сівба-сходи сума опадів становить 25 мм.

Вважається, що сходи гороху можуть без пошкодження переносити зниження температури повітря до – 5–6 °С. Але навіть при пошкодженні заморозками рослина порівняно легко відновлюється за рахунок утворення бічних пагонів з пазушних бруньок.

Дата появи суцвіть в середньому припадає на 21 травня. Тривалість періоду сходи - поява суцвіть в середньому становить 29 днів. Сума активних температур за період становить 397 °С, ефективних – 252 °С. Середня температура повітря – 12,7 °С. Запаси продуктивної вологи в шарі ґрунту 0–100 см за період сходи – поява суцвіть становили 153 мм, що становить 67 % від найменшої вологості. У середньому за період сума опадів становить 41 мм.

Період від появи суцвіть до початку цвітіння в середньому для умов Вінницької області становить 12 днів в першій декаді червня (2 червня). Сума активних температур за період становила 211 °С, ефективних – 151 °С. Середня температура повітря дорівнює 17,6 °С. Запаси продуктивної вологи в шарі ґрунту 0–100 см в період поява суцвіть – початок цвітіння становили 133 мм, що становить 58 % від найменшої вологості. У середньому за період сума опадів становить 33 мм. Цвітіння гороху триває в залежності від сорту і ґрунтово-кліматичних умов – найбільш швидко закінчується цвітіння у штамбових форм.

Дозрівання гороху відбувається в першій декаді липня (7 липня) при накопиченій сумі активних температур за період початок цвітіння – дозрівання в 664 °С, ефективних температур – 489 °С. Середня температура повітря – 19,0 °С. Запаси продуктивної вологи в шарі ґрунту 0–100 см в період цвітіння – дозрівання становили 117 мм, що становить 51 % від найменшої вологості. У середньому за період сума опадів становить 99 мм.

В цілому період вегетації триває 91 день. Сума активних температур за весь період становить 1411 °С, ефективних – 956 °С. Середня температура

повітря – 15,5 °С. Запаси продуктивної вологи в шарі ґрунту 0-100 см за період становили 143 мм, що становить 63 % від найменшої вологемкості. У середньому сума опадів становить 198 мм.

В результаті детального дослідження бачимо, що в цілому в районі станції Білопілля Вінницької області складаються задовільні умови для вирощування гороху. Для отримання стійких та сталих врожаїв необхідно використовувати меліоративні заходи.

Література

1. Державна служба статистики України. Сільське господарство. Рослинництво. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 20.10.2022).
2. Михайленко Л. П. Оптимізація вирощування рослин в посівах зернобобових культур в умовах степового регіону України. *Вісн. Полт. держ. аграр. академії*. Полтава. 2005. № 1. С. 43–47.
3. Иконникова В. В. Влияние различных сроков сева на формирование листового аппарата гороха. *Вісник ОДЕКУ*. 2009. № 8. С. 104–112.

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ГБРИДІВ ШПИНАТУ ГОРОДНЬОГО ЯК ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ В СТЕПУ УКРАЇНИ

К. ШЕВЧУК¹, К. СКОПИЧ², Н. ГРЕБЕНЮК², В. КУЛАКІВСЬКИЙ²

¹ ТОВ «НУНЕМС Україна», м. Київ, Україна

² Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна

На сучасному етапі розвитку аграрного сектору економіки основою отримання гарного урожаю овочів є високопродуктивний сортимент. Підбір кращого гібриду варто проводити з урахуванням можливості адаптації до ґрунтово-кліматичних умов вирощування [1, 2].

Шпинат городній культурна рослина, у дикому вигляді не зустрічається. Нині шпинат, як цінну овочеву культуру вирощують у країнах Західної Європи, Америки, Японії [2, 3]. Перші відомості про шпинат в Україні відносяться до середини XVIII ст. В кінці XIX ст. рослину вирощують у Києві, Одесі і інших регіонах країни, але до цього часу шпинат не знайшов широкого поширення [4–6]. Нині шпинат найбільше вирощують у Китаї і США, де три чверті врожаю споживається у свіжому вигляді. У харчуванні космонавтів обов'язково присутній шпинат. На сьогодні позиції на ринку завойовує молодий шпинат – baby spinach із ніжними листочками, завдовжки до 5 см [5].

У зелені шпинату міститься велика кількість макро- і мікроелементів, мінеральних солей, вітамінів групи В, аскорбінової кислоти [4, 9, 10].

Листки містять велику кількість органічних кислот, а у молодих листках шпинату в перерахунку на суху речовину міститься 6,5 % щавлевої кислоти і у старих листках – до 15,5 %. Також у молодих листках знайдено гетероауксин, а